

Представлення дитячої книги на Форумі видавців

Оксана Петренко,
здобувач КНУКіМ,
старший науковий
співробітник відділу
Державної стандартизації
Книжкової палати України

Розглянуто історію представлення дитячої книги в межах "Форуму видавців у Львові". Досліджено та узагальнено досвід Форуму з пропагування дитячої книги і дитячого читання в Україні.

Одним з основних факторів впливу на розвиток і формування будь-якої особистості є книга. Особливо відчувається її вплив саме в дитинстві. Захист людини в дитячі роки, коли відбувається основне моральне та фізичне становлення особистості, засвоєння національних та загальнолюдських культурних цінностей, і коли навіть тимчасові нестатки й помилки дорослих здатні заподіяти шкоду і деформувати її розвиток, має бути одним з головних завдань при формуванні стратегії розвитку нашої держави. Тому не дивно, що, організована в 1994 році ініціативною групою з кількох осіб та за підтримки фонду "Відродження", громадська організація "Форум видавців у Львові" впроваджує усього свого існування дотримується головної мети — утворення престижу української книги, зокрема дитячої [1].

На думку президента Форуму Олександри Коваль: "Читання не належить до кола пріоритетів більшості наших громадян" [2], "Ситуація в Україні із читанням жалюва. І буде, доки ми не усвідомимо ганебної реальності стану дитячого книговидання і дитячого читання в Україні" [3]. Саме тому, ГО "Форум видавців у Львові" намагається усіляко впливати на формування цивілізованого книжкового ринку та пропагувати українську книгу в суспільстві.

Від початку Форум видавців планувався як одноразова соціально-культурна акція у вигляді Львівської виставки-ярмарку з написаним гаслом "Українська книга у небезпеці", проте, враховуючи нагальну потребу в подібних проєктах, він набув загальнодержавного масштабу [4]. Перший Форум видавців (1994) зібрав 58 учасників [5], десятий (2003) вже налічував — 532 [6], кількість тринадцятого (2006) досягла майже 600 експонентів з України та інших держав [7].

Дитячу книгу та дитяче читання "форумівці" вивчають від самого початку своєї роботи. У межах щорічних книжкових вересневих подій у Львові, дитячими, традиційно, є третина заходів, а саме:

- загальна соціальна реклама читання, зокрема дитячого;
- представлення дитячої літератури серед ряду номінацій щорічного конкурсу "Найкраща книга Форуму";
- Всеукраїнська кампанія пропаганди та підтримки читання "Книгоманія";
- Всеукраїнський дитячий конкурс "Найкращий читач України";
- Київський дитячий книжковий ярмарок в Українському домі;
- Фестиваль дитячого читання "Форум видавців — дітям".

Частина цих заходів за невеликий проміжок часу стала візитною карткою пропагування дитячої книги та читання в Україні.

Щорічно під час проведення Форуму видавців визначаються найкращі книги Форуму. Дитяча книга відзначається серед ряду номінацій, які періодично змінюються. Протягом усього періоду вона перемагала в різних номінаціях: "Книга для наймолодших", "Художня книга", "Довідкова і популярно-наукова книга", "Українська дитяча література", "Підручник для початкової та середньої школи", "За оригінальність задуму і вишуканість у представленні світової мистецької спадщини для найменших", "За майстерне й по-дитячому ніжне бачення світу дитини", "За суспільно необхідну актуалізацію національної літературної класики в аудіоформаті", "Дитяча література", "Спеціальні відзнаки дитячого журі", "Спеціальний приз за серію нових підручників", "Додаткова відзнака за серію навчальних видань для малят", "Грамоти О.К.*", "Персональні відзнаки Президента Форуму видавців", "Книжка для найменших", "Книга, яку варто читати", "Я пізнаю світ" тощо.

У 2004 році організатори конкурсу відмовились від традиційних номінацій, зібравши найкращі книжки презентовані на конкурс видавцями в єдиний список. Відтоді дитяча книга представлена у новому форматі — в тематичній категорії літератури "Видання загального призначення, розраховані на найширшу читачку аудиторію", а також частково — серед навчальних видань у категорії "Навчальна книга: підручники та посібники" [8].

Ще однією новизною було виокремлення в 2005 році зі складу загального журі Форуму — дитячого журі, яке щороку нарівні з дорослим журі визначає найкращі дитячі книги ярмарку.

Під час конкурсу, паралельно з відзначенням найкращих книг для дітей, постійно проводяться рейтингові опитування респондентів з метою визначення найкращих видавництв та їхніх директорів. Результати цих опитувань представлені номінаціями: "Найкраще видавництво", "Найкращий директор видавництва", "Найбільшому видавництву української дитячої книги — за долучення маленьких українців до світової літератури", "Відзнака за вагомий внесок у становлення та розвиток українського книговидання — за виховання багатьох поколінь українських дітей". Серед дитячих видавництв переможцем таких номінацій найчастіше було видавництво "А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА" на чолі з його директором Іваном Малковичем, який у 2006 році був нагороджений організаційним комітетом "Форуму видавців у Львові" Почесною медаллю-відзнакою "Великий друг маленьких дітей" [9].

Називаємо відзначених Форумом дитячі книги, серії та видавництва:

Переможці конкурсу "Найкраща книга Форуму"***
1996

- спеціальний приз за серію нових підручників — видавництво "Освіта" (м. Київ);

1997

- видавництво "Веселка" (м. Київ);

1998

- [відсутні дані про відзначення дитячої книги серед переможців конкурсу];

1999

- **Гран-прі** — "Універсальний словник-енциклопедія (УСЕ)" ("Ірина", м. Київ);
- "Українська АБЕТКА" ("А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", м. Київ);

* Грамоти Організаційного комітету.

** Список складено на основі відомостей, наданих Організаційним комітетом Форуму.

2000

- Іван Світличний "Побреженьки для Яремки" ("Веселка", м. Київ) — лауреат номінації "Дитяча книга";
- "Абетка" ("Три крапки", м. Київ) — дипломант номінації;
- Ганс Християн Андерсен "Снігова королева" ("А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", м. Київ) — дипломант номінації;
- Роман Лях, Надія Темірова "Історія України", підручник для 7-го класу ("Генеза", м. Київ) — дипломант номінації;
- Олександр Найдєн "Українська народна іграшка" ("АртЕк", м. Київ) — дипломант номінації;
- **грамота Організаційного комітету:** Іван Франко "Коли ще звірі говорили" ("Аверс", м. Київ);

2001

- Марина та Сергій Дяченки "Летючий капелюх" ("А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", м. Київ);
- "Казки для малят" ("Ранок", м. Харків);
- серія книжок для дітей ("Три крапки", м. Київ);
- серія "Шкільна бібліотека" ("Веселка", м. Київ);
- Сіра Сова "Саджо та її бобри" ("Основи", м. Київ);
- Льюїс Керролл "Аліса в Країні Див" та "Аліса в Задзеркаллі" ("А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", м. Київ);
- Ольга Гісь, Олесь Яцків "В країні міркувань", посібник з розвитку логічного і творчого мислення для 1—4-х кл. ("Світ", м. Львів);
- "Мандруємо у Дивосвіт!"; географічний атлас для наймолодших ("Картографія", м. Київ);

2002

- Джоан Роллінг "Гаррі Поттер. Філософський камінь" ("А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", м. Київ) — найкраще видання;
- Дарія Цвек "Малятам і батькам" ("Видавництво Старого Лева", м. Львів);
- серія "Оченята" ("Ранок", м. Харків);
- "Іде Святий Миколай" ("Лелека", м. Київ);
- серія посібників для початкової школи "Лелеченя" ("Лелека", м. Київ);
- "Рідна мова", підручник для 4-го класу ("Освіта", м. Київ);
- "Довідник школяра. 5—11 класи" ("Казка", м. Київ);

2003

- "Казки Туманного Альбіону" ("А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", м. Київ) — переможець;
- Мар'яна Савка "Чи є в бабуїна бабуся?" ("Видавництво Старого Лева", м. Львів);
- Євгенія Волощук "Зарубіжна література", хрестоматія-посібник для 11-го класу ("Генеза", м. Київ);
- Данило А-А, Олена Рубановська "На добраніч" ("Кашалот", м. Львів);
- серія "Давні цивілізації" ("Ранок", м. Харків);
- серія методичних посібників із зарубіжної літератури видавництва "Ранок";
- серія підручників та посібників ("Ярослав", м. Одеса);
- **заохочувальна премія:** Павло Полянський "Все-світня історія. 1914—1939", підручник для 10-го класу ("Генеза", м. Київ);
- **відзнака Організаційного комітету:** Вадим Карпенко і Юлій Судак "Як Пиріг став Пирогом" ("Козаки", м. Київ);

2004

- Ян Бжехва "На землях Бергамотях" ("Видавництво Старого Лева", м. Львів);
- "Історія епохи очима людини", підручник для 10-го класу ("Генеза", м. Київ);
- Ольга Токарчук "Гра на багатьох барабанчиках" ("Літопис", м. Львів);
- "Великий атлас світу" ("Картографія", м. Київ);

- Олександр Пронкевич "Зарубіжна література XIX ст.", підручник для 10-го класу ("Педагогічна преса", м. Київ);
- "Інформатика", підручник для 10—11-х класів, у 2 частинах ("Факт", м. Харків);
- **персональна відзнака Організаційного комітету:** Галина Кирпа "Ну й добре все придумав Бог" ("Лелека", м. Київ);

2005

- Іван Малкович "Ліза та її сні" ("А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", м. Київ);
- **відзнака Організаційного комітету:** видавництво "Ранок" (м. Харків) за серію оригінальних видань літератури для дітей;
- **спеціальна відзнака дитячого журі:** Гаврило Трєпольський "Білий Бім, чорне вухо" ("Школа", м. Київ);

2006

- "Пригоди бравого вояка Швейка" за романом Ярослава Гашека ("Фактор", м. Харків);
- Оксана Шмілик "Де ж та хатка в ангелятка?" вірші для дітей ("Дуліби", м. Київ);
- **спеціальна відзнака журі:** серія "Книги, які здолали час" ("А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", м. Київ);
- **спеціальна відзнака журі:** серія "Книга вголос" ("Українська аудіокнига", м. Київ);
- видавництво "Веселка" (м. Київ) за виховання багатьох поколінь українських дітей;
- видавництво "Ене-бене" (м. Київ) за серію "Казку ліпимо самі";
- **спеціальна відзнака дитячого журі:** видавництво "Ранок" (м. Харків) за книги — енциклопедія "Світ тварин", "Дюймовочка", "Диво-зоопарк";
- **спеціальна відзнака дитячого журі:** видавництво "А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА" (м. Київ) за книгу Марини та Сергія Дяченків "Ритуал";
- **спеціальна відзнака дитячого журі:** видавництво "Фоліо" (м. Харків) за книги — "Чудеса світу", дитяча енциклопедія "Україна";

2007

- Ірен Роздобудько "Про Блеза Паскаля, Вольфі Моцарта, Ганса Андерсена, Катрусю Білокур, Чарлі Чапліна" ("Грані-Т", м. Київ);
- **спеціальна відзнака журі:** Оксана Сенатович "Пані Будьласка та вуйко Пампулько" ("Сіма видає", м. Київ);
- **спеціальна відзнака журі:** Кристина Нестлінгер "Конрад, або Дитина з бляшанки" ("Теза", м. Вінниця);
- **спеціальна відзнака дитячого журі:** Маркус Вюрмлі, Уте Фрізен "Країни світу", дитяча енциклопедія ("Кн. клуб сімейного дозвілля", м. Харків);
- **спеціальна відзнака дитячого журі:** Люк Бессон "Артур і мініпути" ("Махаон-Україна", м. Київ);
- **спеціальна відзнака дитячого журі:** ілюстроване енциклопедичне видання "Найцікавіше про Україну" ("Торнадо", м. Харків);
- **спеціальна відзнака дитячого журі:** Клавдія Моргунова "Забавні саморобки з мушель для дітей та дорослих" ("СКІФ", м. Донецьк);
- **додаткова відзнака:** "Чарівний шнурок" ("Торнадо", м. Харків);
- **персональна відзнака Організаційного комітету:** Всеволод Нестайко "Найновіші пригоди їжачка Колька Колючки та зайчика Косі Вуханя" ("А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", м. Київ);

2008

книги для дітей:

- "Таємниці міста Лева" ("Аверс", м. Львів);

- "Ой розходися, розвеселися" дитячий пісенник ("Розумна дитина", м. Київ);
- "Велетенські кольоровки" ("Торсінг плюс", м. Харків)
- серія "Ілюстраційний словник для дітей" ("Торсінг плюс", м. Харків);
- Марія Крижанівська "Різдвяна історія" ("Апріорі", м. Львів);
- "Сіма йде до Манюні" ("Сіма видає", м. Київ);
- "Звідки береться туман" ("Егмонт Україна", м. Київ);

журнали для дітей:

- "Яблунька" (м. Київ);
- "Професор Крейд" (м. Київ);
- "КОТЯ" (м. Київ);

2009

- Мар'яна Савка "Чи є в бабуїна бабуся?"*** ("Видавництво Старого Лева", м. Львів);
- Костянтин Матвієнко "Час настав" ("Теза", м. Вінниця);
- Тетяна Мартиняк "Статеве дозрівання до 16" ("Пегас", м. Харків).

У 2002 році Форум видавців організував Всеукраїнську кампанію пропаганди та підтримки читання "Книгоманія", яка завдяки своїй "неархаїчності" стала, практично, національною програмою пропаганди читання та популяризації дитячої книги, особливо української, обравши за гасло поклик "Час читати!".

Метою програми стали такі напрями діяльності:

- формування у дітей, підлітків та молоді стійкого навику до читання;
- привертання уваги громадськості, урядових та бізнесових структур до проблеми читання в Україні;
- вивчення уподобань і потреб читачів;
- стимулювання збільшення пропозиції українських книжок для дітей на ринку;
- сприяння зростанню культурної компетентності дітей та молоді і, таким чином, гуманітарному розвитку українського суспільства;
- розроблення Державної програми підтримки та розвитку дитячого читання [10].

Сучасним девізом кампанії "Книгоманія" можна вважати уривок зі звернення засновників Форуму до читачів-дітей: "Книгоманія закликає юних громадян обстоювати своє право на читання" [11]. Саме тому інтегральною частиною національної програми підтримки читання "Книгоманія" є відкритий конкурс "Кращий читач року". З 2005 року, після приєднання до його проведення Національної бібліотеки України для дітей, він стає Всеукраїнським конкурсом "Кращий читач України" [12]. І вже цього року, конкурс уперше відбувся за сприянням керівництва Міністерства освіти і науки України [13].

Згідно положення про конкурс, інформація щодо його організації та проведення розповсюджується через мережу ди-

тячих бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів України, основні положення та правила — представлені на сайтах ГО "Форум видавців у Львові" (<http://www.bookforum.com.ua> і <http://knygomania.com.ua>), інших організаторів та співорганізаторів, а також у партнерських ЗМІ [15].

Крім Форуму видавців, загальною організацією та проведенням конкурсу займаються й Національна бібліотека України для дітей, Головне управління освіти і науки Львівської ОДА, Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Львівська обласна бібліотека для дітей, Науково-методичний центр середньої освіти Міністерства освіти і науки України за спільною домовленістю з Міністерством культури і туризму України та Міністерством освіти і науки України, а також видавництва-партнери ("А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", "Астролябія", "Махаон-Україна", "Навчальна книга — Богдан", "Талант", "Теза") і мережі супермаркетів ("Знання" та "КС") [13].

Від самого початку засновники конкурсу ставили перед собою такі завдання:

- залучити дітей до систематичного читання і визначити читацькі симпатії та пріоритети;
- популяризувати кращі твори української та світової літератури для дітей з метою виховання у них навичок самостійної роботи з книгою;
- надати допомогу в забезпеченні вільного доступу юних читачів до найкращого надбання українського та світового книговидавництва;
- привернути увагу суспільства, державних установ, фондів, спонсорів і меценатів до проблем дитячого читання [15, 16, 17].

Щоразу в конкурсі беруть участь понад 100 тисяч дітей середнього шкільного віку (6—9 класи) загальноосвітніх навчальних закладів. Це обов'язково читачі шкільних, сільських, міських, районних чи обласних бібліотек для дітей. Конкурс, зазвичай, проводиться в декілька етапів на базі 4 тисяч шкіл та 4,5 тисяч дитячих бібліотек усіх областей України і АР Крим. Після складних етапів змагань з усіх куточків країни до Львова традиційно з'їжджаються переможці конкурсу для участі у цікавій програмі Фестивалю дитячого читання "Книгоманія".

Для порівняння, варто відзначити, що у 2006 році в конкурсі взяли участь близько 100 тисяч дітей, а в 2007 році їхня кількість подвоїлась [18]. У 2008 році за звання "Кращий читач України" змагалось близько 140 тисяч шестикласників і семикласників з усіх областей України та АР Крим. Тоді, крім областей, конкурс ще окремо проходив у чотирьох містах нашої держави: Вінниці, Києві, Львові і Севастополі [3].

Наразі, пропонується розглянути статистичні показники проведення щорічного конкурсу, які представлені на офіційному сайті Форуму [<http://www.bookforum.com.ua>]:

Таблиця

Статистика проведення Всеукраїнського конкурсу "Найкращий читач України —2009"

Область	Шкіл в області	Шкіл, залучено	% шкіл	К-сть учнів 6—7 класів	К-сть учасників конкурсу	% учасників
Вінницька	1067	Н. д.	Н. д.	37008	3745	10,12
Волинська	789	254	32,19	26053	6003	23,04
Дніпропетровська	1065	921	86,48	63759	12739	19,98
Донецька	1210	815	67,36	73868	8657	11,72
Житомирська	864	101	11,69	30520	2242	7,35
Закарпатська	711	218	30,66	31734	4071	12,8
Запорізька	662	348	52,56	33664	5695	17,71
Івано-Франківська	763	Н. д.	Н. д.	33994	6128	18,03
Київська	768	123	16	17562	1853	10,4

*** Видання вже було відзначено серед переможців Форуму 2003 року

Кіровоградська	596	385	64,6	21862	4304	19,69
Крим	621	168	27,05	35761	2434	6,8
Луганська	—	—	—	—	—	—
Львівська	1479	412	27,86	57051	11711	20,53
Миколаївська	624	269	43,11	25259	3302	13,07
Одеська	969	97	10,01	48805	1004	2,06
Полтавська	820	450	54,88	30739	6962	22,65
Рівненська	724	240	33,15	30082	2671	8,88
Сумська	624	624	100	22051	9898	44,89
Тернопільська	903	612	67,77	25812	4850	18,79
Харківська	959	547	57,04	46865	9974	21,28
Херсонська	568	234	41,2	23549	5097	21,64
Хмельницька	1033	620	60,0	30062	6040	20,09
Черкаська	699	236	33,76	27236	3950	14,5
Чернівецька	451	110	24,39	22664	4627	20,42
Чернігівська	719	301	41,86	21436	3365	15,69
м. Київ	534	167	31,27	45532	5502	12,08
м. Севастополь	74	38	51,35	6100	1141	18,7
ВСЬОГО:	19528	8167	41,82	828802	136112	16,42

Результати проведення останнього конкурсу, враховуючи певні фінансові негаразди 2009 року, можна вважати достатньо високими: понад 135 тисяч дітей взяли участь у першому турі конкурсу, який відбувся у 8167 школах України. Найкращий результат залучення учнів (44,89%) — у Сумській області, найгірші показники — в Житомирській (7,35%), Одеській (2,06%), Рівненській (8,88%) областях та АР Крим (6,8%). В Організаційного комітету Форуму не має жодних статистичних даних щодо проведення конкурсу в Луганській області. Результати в інших областях коливаються від 10 до 23%. Згідно загальних статистичних показників, це становить менше половини усіх шкіл України (41,8%) і всього 16,42% учнів 6—7 класів. Для порівняння — в Німеччині в подібних заходах бере участь понад 95% учнів [13].

Головна мета конкурсу — не виявлення дітей, які багато читають, а залучення якомога більшої їхньої кількості, особливо у депресивних регіонах, сільській місцевості, з соціально несприятливих середовищ. Результати конкурсу форумівці, поки що, не вважають задовільними і мають наміри продовжувати шукати нові форми і методи залучення дітей до читання. На їхню думку, головним з відомих способів є вироблення стійкої звички читання змалку і стимулювання цього навичку в середньому та старшому шкільному віці.

Однією з оригінальних форм залучення дітей до читання є включення переможців конкурсу "Найкращий читач України" до складу Дитячого журі для визначення "Найкращої дитячої книжки Фестивалю". Після оцінювання кращими читачами усіх представлених дитячих видань, кожна дитяча книжка і кожен дитячий журнал отримують певну кількість балів, залежно від їхньої популярності серед дитячого журі. За своєю сутністю, цей рейтинг видань є продовженням конкурсу "Найкращий читач України" і вагомим доповненням до програмних завдань визначених "Книгоманією".

Від самого початку свого існування "Книгоманія" провела виключно за рахунок "Форуму видавців у Львові", а з 2006 року цю акцію фінансово підтримує лідер гурту "Океан Ельзи" Святослав Вакарчук. З метою підтримки української книги та реклами дитячого читання до соліста музичного гурту згодом приєдналися інші представники українського шоу-бізнесу, Руслана Лижичко, Ані Лорак, Кузьма "Скрябін", Ірена Карпа та Віталій Кличко [19].

Спілкування дітей із "зірковими" гостями Форуму також є однією з форм залучення дітей до читання. Цьогорічна спільна соціальна акція Святослава Вакарчука "Книга творить Людину, Людина творить країну" і Форуму видавців "Подаруй дитині книгу!" дала змогу зібрати 497 книг та 1118 журналів і брошур для дитячих будинків Львівської області [20].

Варто згадати, що благодійна акція "Подаруй дитині книгу!" покликана залучити якомога більше маленьких читачів, які потребують нашої уваги та піклування, до читання книг. Початок цієї акції припадає на кінець травня 2006 року коли, напередодні Міжнародного дня захисту дітей, у Центрі ділового та культурного співробітництва "Український дім" було започатковано проведення Київського дитячого книжкового ярмарку, як одного з елементів Всеукраїнської програми "Книгоманія". Особливість ярмарку полягала в тому, що кожен відвідувач міг принести книгу чи купити її там же і пожертвувати сиротам та малозабезпеченим сім'ям. В останній день всі книги, зібрані під час цієї акції, були відправлені до дитячих будинків, сільських шкіл, інтернатів. Саме тоді, фахівці з Книги рекордів України зафіксували рекорд книжкової благодійності — всього було зібрано 20 383 книги [21].

Тоді в ярмарку взяли участь 88 учасників, це представники різних видавництв, видавці аудіо- та відеопродукції для дітей, а також виробники іграшок та канцелярських товарів. Програма масових заходів ярмарку налічувала 65 цікавих акцій. Усі вони мали просвітницький та соціальний характер. В Українському домі працювала "Школа Книгоманії" — майстер-класи А. Куркова, Д. Бикова (Росія, м. Москва), О. Петренка-Заневського і М. Савки про те, як писати та ілюструвати книжки. В ті дні відбулась і презентація піар-проекту "Обличчя "5-го каналу" пропагують читання" [22].

Окрім того, було проведено перший рейтинг продажу найпопулярніших дитячих книг. На той момент зрозумілим було те, що серед лідерів продажу домінували переклади з іноземних мов. До цього переліку потрапили "Хроніки Нарнії" К. С. Льюїса ("Проспект", м. Дніпропетровськ), книжкова версія фільму "Акварин" Є. Гоффмана (вид-во "Проспект", м. Дніпропетровськ), "Мій тато і зелений алігатор" Дж. Стронга ("Видавництво Старого Лева", м. Львів), "Магічні числа" А. Паррізі (вид-во "К.І.С.", м. Київ) та новий варіант перекладу класичної "Країни Мумі-троллей" Т. Янсона ("Видавництво Старого Лева", м. Львів) [21].

Під час Другого київського дитячого книжкового ярмарку вручення нагород переможцям Всеукраїнського конкурсу "Найкращий читач України" відбулось за участю Президента України Віктора Ющенка. Тоді кожного дня на відвідувачів ярмарку чекала акція "Книга від зірки", яка проводилась за підтримки лідера гурту "Мандри" Хоми, поета та виконавця Тараса Чубая, письменниці та співачки Ірени Карпи, а також Міс України 2007 Ліки Роман і співачки Наталії Валевської. Усі вони читали дітям уривки із своїх улюблених книг [23].

У 2007 році "Книгоманія" значно розширила свої межі, як наслідок — Львів отримав нову та відповідну для міста Форуму назву — "Книбург" [24]. Додавши до своєї культурної програми травневу спеціалізовану книжкову виставку-ярмарок, міжнародний симпозиум "Візуалізація образу дитини в літературі" та фестиваль "Україна читає своїм дітям". "Книгоманія" виокремилась у Львівський книжковий ярмарок "Форум видавців — дітям", який за своїми функціями одразу набув статусу Фестивалю дитячого читання.

Травневий "Форум видавців — дітям" з моменту свого заснування став подією національного масштабу, нарівні з вересневим Форумом, та об'єднав абсолютно усі "форумівські" заходи, пов'язані, з дитячою книгою і дитячим читанням в Україні. Відтоді усі події та заходи "Книгоманіє" відбувались у межах цього Фестивалю незалежно від їхнього місяця проведення. Для прикладу зазначимо, що фестиваль "Україна читає своїм дітям" фактично було започатковано Київським дитячим книжковим ярмарком, під час благодійних акцій "Книга від зірки" та "Подаруй дитині книгу!". З 2008 року ці акції вже відбувались під час проведення травневого Львівського дитячого книжкового ярмарку.

У 2008 році під час Другого фестивалю дитячого читання "Форум видавців — дітям" відбулось близько 170 акцій, спрямованих на пропагування дитячої книги і розвиток дитячого читання. Особливий інтерес привернула акція "Книга від зірки". Юні слухачі почули свої улюблені книги, які їм читали режисер Роман Віктюк, учасники телепроєкту "Шанс" Павло Табаков, Олена Корнєєва, Людмила Ясинська, гурт "Друга ріка", ді-джеї радіо "Люкс", а також письменники Леся Воронина, Олександр Єсаулов, Галина Малик та інші. Як зауважила депутат міськради Руша Полякова, яка доклала багато зусиль до організації форуму: "Саме такими проєктами ми можемо виховувати сучасних дітей у час, коли багато українських жінок присвячують себе роботі, а не родині" [2].

Знаменною подією в рамках тогорічного "дитячого" Форуму стала Міжнародна науково-практична конференція "Дитина читає", у якій взяли участь провідні науковці, педагоги, видавці та автори дитячої літератури. Її основною метою стало розширення полеміки відносно програмування дитячої літератури в середній школі та надання допомоги при розробленні державної програми підтримки читання. Конференція висвітлила основні актуальні проблеми, які стосуються створення в Україні умов для покращення літературної якості та різноманітності літератури для дітей і юнацтва в усіх галузях знань, а також для масової популяризації читання.

Результатом секційних та пленарних засідань стали відповідні резолюції по кожній із сесій та узагальнююча резолюція, яка після доопрацювання була направлена до Кабінету Міністрів України та інших органів державної влади.

Серед рекомендацій резолюції — розробити Національну програму підтримки та розвитку читання в Україні на базі фахових матеріалів, напрацьованих Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної Академії наук України, Інститутом педагогіки Академії педагогічних наук України, Львівським національним університетом імені Івана Франка, Національним університетом "Києво-Могилянська академія", Національним педагогічним університетом імені М. П. Драгоманова, Українською академією друкарства, Інститутом гуманітарних і соціальних наук Національного університету "Львівська політехніка", Громадською організацією "Форум видавців", Мистецьким об'єднанням "Дзига", громадською організацією "Вірменська, 35" та іншими академічними, педагогічними та громадськими інституціями [25].

Варто наголосити на тому, що головним результатом цієї конференції стало рішення про створення у Львові спеціалізованого Всеукраїнського центру дослідження дитячої літератури та підтримки читання. Основним запланованим завданням майбутнього центру буде пошук шляхів та засобів для вирішення проблем, які пов'язані з процесами:

- написання і видання дитячих книг в Україні;
- перекладу на високому літературному рівні книг з іноземних мов;
- специфіки викладання художньої літератури у середніх загальноосвітніх школах [26].

Окрім вже зазначених академічних та педагогічних інституцій, ініціативу створення такого центру підтримали Міністерство культури і туризму України та Львівська обласна рада [27].

У 2009 році Міжнародна науково-практична конференція "Дитина читає" стала фаховою дискусією з проблематики дитячого книгочитання за участі 111 експертів з України, Німеччини, Польщі та Росії. У рамках конференції відбулося 8 семінарів та було виголошено 18 доповідей.

На сьогодні "Форум видавців — дітям" це цілий комплекс заходів культурницького, соціального та наукового характеру — від презентацій нових книжок, дитячих конкурсів та благодійних акцій до фахових дискусій з проблематики дитячого читання.

Упродовж Третього фестивалю дитячого читання "Форум видавців — дітям", який тривав з 7 по 9 травня 2009 року, відбулися 283 акції для понад 30 тисяч дітей та їхніх батьків, які відвідали фестиваль, а також для фахівців з дитячої літератури та книговидавництва, педагогіки та освіти.

Почесними гостями останнього Львівського свята стали Святослав Вакарчук, Роман Віктюк, Віталій Козловський, Міка Ньютон, Vova Zi Lvova, Павло Табаков, Олена Корнєєва, Василь Зверев, Софія Федина, Владислав Левицький та інші відомі особистості. Вони взяли участь в 11 акціях читання для дітей "Книга від зірки" та в інших заходах фестивалю. Загалом "дитячий" Форум відвідало 80 поважних гостей.

На "Форумі видавців — дітям" були представлені 63 видавництва дитячої літератури та періодики та 48 видавництв навчально-педагогічної літератури та закладів освіти. Учні 37 шкіл Львова відвідали заходи Фестивалю, серед яких — дитяча книжкова виставка-ярмарок, виставка "Освіта-2009", презентації дитячих видавництв та авторські зустрічі, різноманітні майстер-класи, книжкові конкурси та лотереї.

У рамках Фестивалю дитячого читання відбулися 7 виставок, 82 презентації дитячих видавництв та авторські зустрічі, 105 майстер-класів та багато інших цікавих заходів. Акція "Жирафа з Вільнюса вітає Львів" пройшла за участі письменника та художника з Литви Кестутіса Каспаравічюса [20].

Як бачимо, дитяча книга і дитяче читання активно пропагуються громадською організацією "Форум видавців у Львові" в українському суспільстві. Приємним є те, що форумівці не збираються зупинитись на досягнутому рівні і надалі планують лише вдосконалюватися.

Насамкінець варто згадати заклик одного з переможців цьогорічного конкурсу "Найкращий читач року", Тараса Кальби (м. Підгірці, Тернопільська обл.), який звернувся до своїх ровесників словами К. Паустовського: "Читайте! Нехай у вашому житті не буде жодного дня, коли б ви не прочитали хоча б сторінки з нової книги" [28].

Список використаної літератури:

1. *Волох В.* Книга на межі тисячоліть / Валентина Волох // Вісн. Кн. палати. — 2000. — № 9. — С. 34.
2. *Завгородня І.* Українська книга є, свого сюжету немає / Інна Завгородня [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ut.net.ua>. — Назва з екрана.
3. *Сгорова І.* Будемо читати! [Електронний ресурс] / Ірина Сгорова. — Режим доступу : <http://www.golos.com.ua>. — Назва з екрана.
4. *Українська книга у небезпеці* : актуально // Культура і життя. — 1999. — 9 жовт. — С. 3.
5. *Холоденко О.* Скажи мені, що ти думаєш про Форум, і я скажу, хто ти : критичний погляд на 11-й Національний Форум видав-

- ців у Львові і на самих себе на Форумі / Олена Холоденко // Кн. огляд. — 2004. — № 4. — С. 3—13.
6. *На Форумі* видавців нагороджено найкращого читача серед дітей [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.zik.com.ua>. — Назва з екрана.
  7. *Регідайло Н.* Проблеми розвитку вітчизняного книговидання потребують негайного вирішення / Надія Регідайло // Вісн. Кн. палати. — 2006. — № 10. — С. 49—50.
  8. *Логвиненко О.* У царстві книжки чотири дні блукали львів'яни та гості міста / Олена Логвиненко // Кн. огляд. — 2004. — № 4. — С. 14—23.
  9. *Історія Форуму* видавців у подіях. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bookforum.com.ua>. — Назва з екрана.
  10. Всеукраїнський фестиваль дитячого читання "Книгоманія". — Режим доступу : <http://www.bookforum.com.ua>. — Назва з екрана.
  11. [Прес-реліз] : всеукраїнська кампанія пропаганди та підтримки читання "Книгоманія — 2007" / Громад. орг. "Форум видавців". — Львів : [б. в.], 2007. — 2 с.
  12. *План-звіт* Національної бібліотеки України для дітей за 2006 рік / Держ. закл. "Національна бібліотека України для дітей". — К. : [б. в.], 2007. — 30 с.
  13. *Підсумки* Всеукраїнського конкурсу "Найкращий читач України 2009" : результати конкурсу-2009 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bookforum.com.ua>. — Назва з екрана.
  14. Положення про проведення Всеукраїнського конкурсу "Найкращий читач року" / Громадська організація "Форум видавців". — Львів : [б. в.], 2006. — 4 с.
  15. *Конкурс* "Найкращий читач Форуму". Фестиваль дитячого читання : [умови проведення конкурсу "Найкращий читач 2005"] / Громад. орг. "Форум видавців". — Львів : [б. в.], 2005. — 3 с.
  16. *Положення* про проведення Всеукраїнського конкурсу "Найкращий читач року" / Громад. орг. "Форум видавців". — Львів : [б. в.], 2006. — 4 с.
  17. *Положення* про проведення Четвертого всеукраїнського конкурсу "Найкращий читач України — 2008" [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.orlovka.cremia.ua>. — Назва з екрана.
  18. *Андрус'як І.* Як воно є : Всеукраїнська кампанія пропаганди та підтримки читання "Книгоманія-2007" [Електронний ресурс] / Іван Андрус'як. — Режим доступу : <http://nacija.org.ua>. — Назва з екрана.
  19. *Святослав* Вакарчук підтримав дитяче читання 50 тисячами гривень [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.zik.com.ua>. — Назва з екрана.
  20. *Україна* читатиме! : у Львові успішно пройшов 3-й фестиваль дитячого читання [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bookforum.com.ua>. — Назва з екрана.
  21. *Сушацька Т.* Будеш читати — будеш усе знати, а отже, роби тимеш усе добре для своєї країни... / Тетяна Сушацька // Друкарство. — 2006. — № 4. — С. 60—61.
  22. *Коваль О.* Читай поки молодий : [інтерв'ю з президентом "Форуму видавців" З Олександром Коваль; розмову вела В. Клименко] // Україна молода. — 2006. — 19 травня. — С. 17.
  23. *Другий* дитячий книжковий ярмарок в Українському домі [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://strongowski.livejournal.com>. — Назва з екрана.
  24. *Клименко В.* У Книгбурзі роздали "равликів" / Валентина Клименко [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.umoloda.kiev.ua>. — Назва з екрана.
  25. *У Львові* завершилось Свято Дитячої Книги : проте робота над популяризацією читання серед дітей триває [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bookforum.com.ua>. — Назва з екрана.
  26. *Мистецтво* пропаганди читання [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bookforum.com.ua>. — Назва з екрана.
  27. *Форум* видавців — дітям [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.zaxid.net>. — Назва з екрана.
  28. *Відгуки* учасників про Всеукраїнський конкурс "Найкращий читач року" [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bookforum.com.ua>. — Назва з екрана.